

Корнякова Т.В., д.ю.н., доцент,
Юзікова Н.С., д.ю.н., доцент,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,
м. Дніпро, Україна

МЕХАНІЗМ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

З метою запобігання корупційним проявам у законодавстві України запроваджено низку превентивних механізмів, які за своїм змістом є спеціальними обмеженнями та заборонами на здійснення посадовими особами певних видів поведінки. До того ж, встановлюється обов'язок стосовно необхідності знати, розуміти і дотримуватись таких обмежень у своїй повсякденній діяльності. Додатково, у діючому законодавстві визначено цілу низку вимог і процедур, які спрямовані на запобігання корупції [1; 2; 3; 4; 5]. У своїй сукупності, усі розроблені інструменти становлять специфічний комплекс антикорупційних механізмів, що виступають в якості бар'єрів на шляху вчинення посадовими особами корупційних правопорушень.

Першим елементом у структурі механізму запобігання корупції є встановлення обмежень стосовно використання свого службового становища, що полягає у неможливості здійснення діяльності всупереч публічним інтересам з метою задоволення власних потреб. Наступним є обмеження, що стосується суміщення і сумісництва. Потрібно звернути особливу увагу на обмеженість суб'єктного кола дії такого обмеження, оскільки воно розповсюджується виключно на осіб, які займають посади в органах державної влади та місцевого самоврядування. Третім – є встановлення обмеження стосовно отримання подарунків чи пожертв шляхом визначення чітких критеріїв, які висуваються до отримання подарунків. Ще одним інструментом є встановлення обмежень стосовно спільної роботи близьких осіб. Зазначений інструмент реалізується шляхом встановлення заборони перебування у прямому підпорядкуванні близьких осіб. Як правило, зазначений інструмент реалізується у процесі проходження кандидатом на посаду спеціальної перевірки.

На сьогоднішній день найменш корумпованою державою є Данія, яка реалізує механізм запобігання корупції шляхом запровадження ефективних антикорупційних законодавчих норм та ініціатив. Формуючи національну політику запобігання корупції, усі великі підприємства у Данії запровадили принципи абсолютної нетерпимості, що полягали у повному несприйнятті хабарництва у межах власного підприємства, а також у процесі взаємодії із партнерами. Такі самі правила було запроваджено і в органах державної влади та місцевого самоврядування,

зокрема, шляхом прийняття етичних кодексів та кодексів честі чиновників, формування спеціальних контрольно-наглядових органів, пропаганда і підвищення громадянської ініціативи, забезпечення гласності і відкритості в органах державного управління. Додатково, Торговою радою Данії було розроблено достатньо ефективно антикорупційну стратегію, яка спрямована на забезпечення можливості отримання допомоги датським організаціям, які здійснюють свою діяльність, зіткнулися із погрозами корупції, у тому числі й у процесі інтернаціоналізації.

Серед ефективних інструментів запобігання корупції у Данії є високий рівень соціального захисту державних службовців, який передбачає, зокрема, безоплатно медицину, освіту та інші соціальні гарантії [6].

Наступним етапом є соціальне забезпечення Данії державних службовців. Дійсно, в Україні у положеннях Закону України «Про державну службу» [4] визначені соціальні гарантії державних службовців, проте, на практиці, навіть не забезпечується гідний рівень оплати праці, що не дає змоги сподіватися вже на безоплатну медицину. Єдиною соціальною гарантією, яка реалізується по відношенню до українських державних службовців є безоплатна освіта, оскільки останні дійсно можуть навчатися на факультетах державного управління і адміністрування у вищих навчальних закладах України.

Специфікою механізму запобігання корупції у Новій Зеландії є гнучке корпоративне управління та управління персоналом. У державі відсутні будь-які обмеження розмірів оплати праці. Розмір заробітної плати будь-якого чиновника напряму залежить від рівня його кваліфікації та результатів роботи, а рівень фінансування державної структури напряму залежить від рівня його роботи і ефективності [7].

Потрібно звернути увагу на те, що у Фінляндії жодного разу не розроблялися спеціалізовані нормативно-правові акти у сфері запобігання корупції, а також відсутні спеціалізовані органи у зазначеній сфері. Корупцію прийнято розглядати в якості однієї зі складових частин кримінальної злочинності, положення стосовно якої існують у всіх галузях законодавства, у яких закріплюються норми про протидію хабарництву [6].

Таким чином, механізм запобігання корупції дієвий при реалізації дуалістичного застосування кримінально-правових та конституційних норм.

Література

1. Про запобігання корупції. Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII: редакція від 23.07.2020. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.12.2020).
2. Кримінальний кодекс України: у редакції на 12 вер. 2020 р. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 28.12.2020).

3. Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця. Наказ Голодержслужби від 04 сер. 2010 р. № 214. Офіц. вісн. України. 2010. 3 груд. № 90.

4. Про державну службу: Закон України від 16 груд. 1993 р. № 3723-ХІІ у редакції від 23.07.2020. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 28.12.2020).

5. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07 чер. 2001 р. № 2493-ІІІ: редакція від 23.07.2020. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (дата звернення: 28.12.2020).

6. Звіт ЄС про корупцію. Брюсель. 2014. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_14_86 (дата звернення: 28.12.2020)

7. Henderson J., Cave S., Petrie M. National Integrity System: Country Study Report. New Zealand. URL: <https://www.otago.ac.nz/wellington/departments/publichealth/publications/index.html> (дата звернення: 28.12.2020).

УДК 343.26(043.2)

Ющик О.І., к.ю.н.,
Лабик А.Р., здобувач вищої освіти,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна

НАПРАВЛЕННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ДЛЯ КРИВДНИКІВ АБО ПРОБАЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

Кримінальний кодекс України був доповнений статтею 126-1, що запровадила кримінальну відповідальність за домашнє насильство, розділом XIII під назвою «Обмежувальні заходи», єдина стаття якого повністю присвячена зобов'язанням, які можуть бути покладені на кривдника у разі призначення покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, звільненням від кримінальної відповідальності або покарання.

Відповідно до частини першої статті 91-1 Кримінального кодексу України суд може застосувати до особи, яка вчинила домашнє насильство, один або кілька обмежувальних заходів та покласти на неї такі обов'язки:

1) заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства;

2) обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності;

3) заборона наблизитися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку з роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин;

4) заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка